

МАГДАЛЕНА ВЕНЦЕСЛАВОВА
„ВИЕ СТЕ БЛОНДИНКА,
ПОНЕЖЕ СТЕ РУСА“

chitanka.info

Кейно не обичаше роботите. Навярно защото му приличаха на хора. Когато приемаха редовната си дажба машинно масло, той виждаше в движенията им някакво забранено сладострастие, завиждаше им как бавно разтягат във времето това действие и как после обират до последна капчица жълтеникавата течност и изтриват всеки квадратен сантиметър.

След неприятните разпавии с жена си Кейно беше поискал да го изпратят някъде по-надалеч, предложиха му междупланетната станция Хекуба, той каза: „Да, там ще бъде най-добре“, макар че никога не беше чувал къде се намира тази станция, нито пък знаеше как е устроена, имаше сведения единствено за обслужващия персонал.

— Там ще има само работи от серия К, ще изпълняват всяко твое желание — му казаха.

— Само да няма хора! — беше казал Кейно. — Нямам нерви за общуване с хора.

— Няма. Щом ти казваме няма, значи няма.

Пет години беше изкарал в компанията на роботите — най-малкото възможно зло. Те бяха идеално програмирани, специализирани и профилирани в тънкостите по поддържането на този умопомрачително сложен организъм, какъвто беше междупланетната станция Хекуба. Личните му желания се изпълняваха мигновено, той включваше ту автоматична, ту механична връзка, понякога даже сам си правеше закуската, за да разнообразява сивите си часове, които в космоса изглеждаха черни.

От време на време го обхващаха пристъпи на някаква необяснима жестокост, искаше да изтезава роботите, заставяше ги да извършват абсолютни безсмислици, да повтарят операции без всякаква полза и когато те педантично изпълнеха поръчките, липсата на отчаяние у роботите го ядосваше.

— Ние сме работи, ние не умеем да се нервирате.

От Центъра изглежда усещаха, че нервите му се самоопъват над безопасната граница и търпеливо се опитваха да го лекуват чрез внушение през триизмерния екран на холовизора или просто по обикновеното радио. Контактите обаче не даваха положителен резултат. А Кейно иначе беше добър инженер по координация на космическия транспорт. На времето беше проектирал движението в някои от най-оживените космически райони и индексът на аварията

при неговите разработки беше един от най-ниските. А преди двадесет години пътуването в далечния космос не беше шега работа.

Зумерът на креслото му тихо замърка, К-4, неговият личен робот, се пресегна и включи холовизора. През милионите безвъздушни километри долетя добродушната кръглолика физиономия на неговия стар познайник Глеб. Глеб беше човекът от Центъра, с когото Кейно понасяше разговорите най-леко. Глеб му беше началник, но му заповядваше някак си неусетно, съобщаваше му маса новини, без да обижда открито неговата поза на самотник, който не желае да бъде смущаван.

— Кейно, вчера я видях — каза Глеб.

— Кого? — попита Кейно.

— Как така „кого“, жена ти, нали за нея говорихме миналия път. Миналия път беше преди два месеца, но Кейно нищо не възрази.

— Не ме интересува.

— Точно така, и аз това й казах. „Кейно, казах, изобщо не се интересува от теб, праща ти специално много здраве“. Нали правилно съм постъпил?

— Ти си невъзможен, Глеб — каза Кейно. — Годините ти все пак...

— Моята младост е консервативна, трудно се променя.

Глеб беше такъв, трудно се разбираше за какво всъщност започваше транскосмическите си разговори.

— А Канопус? Държиш ли се здраво за нея? — попита той.

— Без нея накъде — вдигна рамене Кейно. — Канопус ми е главната ориентираща звезда. С нея ако не съм в ред, как ще оправям трасетата на полетите.

— Как си с резервните изчислители?

„Мога ли да съм добре, като от две години не си ми пращал!“ — си помисли Кейно, но отговори само:

— Както досега.

— Бъди спокоен, младежката група ще ти ги донесе — каза небрежно Глеб и се усмихна от холовизора.

Аха, значи такава била работата, затова била тази извънредна връзка чрез холовизора и разните там „видях жена ти“, „държиш ли се здраво за Канопус“ и „моята младост е консервативна“. Праща му хора, не работи, а живи хора!

— Глеб! — каза Кейно умопително. Той беше потресен и нямаше време за претрувки. — Знаеш ли какво би означавало това за мен. Не бива да позволиш. Съветът ли реши така?

Глеб му обясни надълго и нашироко. Не, това не е никаква заповед. Дъщерята на Глеб, Нина, вече беше инженер електроник, да, същата онази Нина, която някога беше изсипала вишневия сироп върху ризата на Кейно. И ето, сега Нина пътува из космоса със свои колеги и на практика се запознава с организацията на координиращите междупланетни станции.

— Но нали знаеш, че аз... здравето ми...

Разбира се, Глеб знаеше. Глеб знаеше всичко, нали се познават от толкова и толкова години, но все пак това е Нина в края на краищата, дъщерята на Глеб, не коя да е и Глеб го моли за приятелско гостоприемство. „Ако аз бях дошъл, ще ме изгониш ли?“ Никакво посегателство към неговата, на Кейно, личност.

— Омръзнат ли ти, ще им кажеш, че съм наредил да заминат за „Диана“.

Глеб не искаше в никакъв случай Кейно да се досети, че лекарите бяха всъщност настояли за това младежко посещение. „Налице са признаци за деперсонификация на личността при инженер Кейно“, такова беше лекарското заключение, а на Хекуба беше нужен човек, човек в истинския смисъл на думата, иначе щяха да я оставят на „чисто роботска тяга“, както бяха започнали отдавна да постъпват при по-второстепенните междупланетни станции.

— Кога? — попита Кейно с отчаяна надежда, че ще има време да посвикне с тази проклета мисъл.

— След два часа — каза Глеб. — Нина и инженер Карин ми се обадиха от Албатрос.

Албатрос беше станцията съсед на Хекуба, „един хвърлей място“, както казваха, макар в действителност да беше на 148000 километра. Оттам всяка Нова година за Кейно размахваха голям приветствен гирлянд, но той не беше отговарял никога с нещо подобно, роботите му бяха научени да предават сигнала „благодарим, всичко е наред“, който звучеше студено даже при минус 273° по Целзий.

Когато му съобщиха, че младежката група от Центъра е пристигнала, Кейно все още се намираше в първоначалното си тьпо

вцепенение. Не усети кога К-4 го облече в нов костюм, забеляза само как червеното роботско око беше отново замръзнало в своята спокойна въпросителна готовност.

— Чичо Кейно, чичо Кейно — изчурулика един весел непознат глас и той усети топлата и безцеремонна целувка на Нина по бузата си. — Чичо Кейно, как се радвам, че те виждам — викаше Нина с радост, която Кейно считаше за напълно безпричинна.

Той изсумтя нещо неразбрано.

— Това е чичо Кейно — каза Нина и го посочи с пръст, като че ли се намираще на претъпкан стадион и имаше опасност да стане грешка — чичо Кейно, за когото съм ви разправяла толкова много.

Тя беше красива, много красива и разнасяше около себе си дъх на теменуги, това беше единственото, което Кейно веднага забеляза (браво на Глеб, гледай ти, каква дъщеря!), не му остана време за други подробности. Останалите бяха трима — едно момиче на възрастта на Нина, само че чернокосо, и двама младежи, единият нисък, другият много висок. „Няма вече ръстови ограничения при космонавтите“ — си помисли Кейно и механично се ръкува с тримата.

Представи им своите осемнадесет работи и роботите издекламираха тържествено предназначението си, педантично и отсечено, като тевтонци. Кейно искаше да попита колко дълго възнамеряват да останат тук гостите, но се сети, че такъв въпрос, отправен не към работи, а към хора звучи неделикатно.

— Е, разполагайте се! — каза той и не можа да се въздържи, въздъхна и махна отчаяно с ръка.

О, те се разположиха и още как! След един час Хекуба приличаше на младежки клуб. Видеозаписите бяха включени „на безкрайност“, ъглите на голямата зала заблестяха в различни светлини, чернокосото момиче дори запали цигара, при което всички работи като по команда си монтираха предпазните филтри под мишниците, където бяха вентилаторите им.

Те заживяха край Кейно, именно край него, не му дотягаха с въпроси, не му се натрапваха с проблемите си, отнасяха се за всичко, което ги интересуваше, направо към роботите, особено високият инженер Карин (малкият имаше някакво много трудно име, което Кейно не можа да запомни). Факт, Кейно не беше така недоволен, както предполагаше в началото. За него, докато беше на Земята, най-

страшно беше да е център на внимание, обект на внимание, това го караше да се разтреперва, дланите му мигновено се изпотяваха и гърлото му пресъхваше.

Постепенно му стана интересно да наблюдава от натура живота на другите, защото той отдавна беше решил, че няма свой собствен живот. Забеляза, че Карин гледа особено Нина, по-право не особено, а така както той беше гледал жена си преди двадесет години, когато тя не мислеше още да го напуска и да го нарече „същество без всякакви стремежи“. Забеляза, че Нина не отговаря с взаимност на чувствата на Карин и го тормози при всеки удобен случай, а още повече при всеки неудобен. Успя да прецени и познанията на инженер Карин по онова, за което разпитваше роботите, а и не беше трудно да види какви са интересите му спрямо различните звена на станцията. „Некадърник“ — такова беше заключението на Кейно — „когато аз бях на неговите години...“ Карин не познаваше елементарния строй на кодовете, ползуваше постоянно джобния си справочник, питаше за глупости дежурните, добре, че те не можеха да му се подиграват, както Нина. Но той не му харесваше не само заради оскъдната си подготовка (необразоваността рядко е причина за неприязън) — Кейно виждаше у него прекалена самоувереност, която го дразнеше.

Простите умозаклучения на Карин предизвикваха смях всред младите му колеги. Нина довери веднъж на чичо си Кейно: „Когато се запознахме, Карин ми каза — вие сте блондинка, понеже сте руса“.

Колкото и да бяха различни, и Карин, и малкият инженер се интересуваха главно от роботите в космически условия, астрономическите явления и астрофизическите теории не ги интересуваха. Но докато малкият инженер беше всезнаещ като магнитна енциклопедия — големи познания без всякакво съмнение, — Карин, на какво разчиташе Карин? Кой би го пуснал с тези познания в което и да е конструкторско бюро. „Протеже“, си помисли Кейно и усети как нервите му се опъват, защото тази дума беше за него онова, което беше червеното за бика. Сигурно би останал при хората, ако не бяха протежетата от всякакъв вид, от всякакъв цвят, от всякакъв пол.

— Виждаш, че тук роботите правят всичко — каза малкият инженер на Карин.

Те бяха седнали във виолетовия ъгъл на залата и както винаги, спореха — Карин бавен и съсредоточен, малкият инженер бърз,

ироничен и възбуден. Нина и чернокосото момиче седяха встрани от тях и вече петнадесет минути презрително мълчаха.

— Остаряхме — каза навъсено Нина — станахме трудно забележими предмети за колегите си.

— Човекоподобните манияци са по-скучни от електронните — отвърна чернокосата.

— К-8, покани ме да танцуваме! — каза Нина.

Роботът се отдели от стената, поклони се почти без всякакво изскърцване и изискано произнесе: „Каня ви на танц“.

— Да танцуваш с този транзисторен евнух! — извика чернокосата. — Никога!

— Това е за нечия сметка — каза многозначително Нина. — К-8, не се обиждаш, нали?

— К-8 не се обижда — каза К-8.

— Роботът се справя добре със задачите си, когато с него се играе честно — каза бавно Карин.

Кейно наостри уши. За пръв път чуваше такава мисъл, не можеше веднага да се произнесе умна ли беше, или глупава, но беше странна.

— Честност при работи! — малкият инженер звучно се разсмя, широкото му, пухкавичко лице се зачерви.

Карин остана сериозен.

— Работата не е толкова смешна — каза той. — В това направление аз виждам бъдещите резерви на професията, по другите въпроси всичко е казано.

Той беше си дори наумил един ден да разработи дисертация на тази тема, но не искаше сега още да говори върху бъдещите си планове.

— Но как! — извика пак малкият инженер, като се обърна към Кейно за подкрепа. — Честността е социална категория, какво общо имат с нея роботите! Още малко и ти ще ми заразправяш за углавен кодекс при роботите. Хайде де! — продължи да се горещи той. — Каква ти честност, щом има нужда, претопяваш и толкоз!

За пръв път от много години насам Кейно почувствува, че нещо живо го интересува, младите мъже спореха точно по онова, което беше негова специалност.

— Съгласен съм с вас — каза изтежко той на малкия инженер, след като се закашля.

Намесата му в разговора стресна всички. Нина дори се пусна внезапно от К–8 и роботът леко залитна, докато заеме с помощта на двата си жироскопа нормална стойка. „Я виж ти, прогрес!“

Карин неочаквано предложи малкият инженер да изиграе партия шах с кой да е от роботите, нали уж бил grosмайстор. Малкият инженер обаче не искаше да се съгласи, като твърдеше, че роботите от серия К не са специалисти по шахматната игра. Кейно се обади, че е обучил някои от роботите да играят шах през време на петте самотни години.

— Заложил нещо — каза Карин и малкият инженер постави на масата една опаковка фино вретено масло. К–8 извади от задния си джоб една хубава лъскава кутийка с инструменти и внимателно я покри с лявата си ръка. Това беше неговият залог.

Инженерът загуби на 15-ия ход; нямаше никакво съмнение — силите се оказаха неравни въпреки grosмайсторското звание и К–8 веднага прибра маслото.

— Същото ще се получи, ако вземете да се надпреварвате по умножение на числа или по решаване на уравнения от „н“-та степен — каза Карин. — А ти колко години си учил техника на решаването?

— Три години — каза малкият инженер.

— Три загубени години — поправи го Карин. — Гледайте сега аз какво ще направя. Играеш ли барбут? — попита той любезно К–8.

— Да — каза К–8. — К–8 знае как се играе барбут. Заровете...

— Достатъчно — каза Карин. — Да почваме.

Кейно с учудване видя, че въпреки бързината на играта К–8, който изчисляваше вероятностите един милиард пъти по-бързо от човека, загуби катастрофално.

Нина гледеше с новоизгрял интерес съсредоточеното непроницаемо лице на Карин.

— Вие сте блондинка, понеже сте руса — подхвърли Карин, за да покаже, че помни подигравките й. — Сега какво ще каже Нина?

Нина нищо не каза.

— Много просто — каза Карин, — аз играя с подправени зарове, от ясно по-ясно. К–8 не е програмиран за такъв ход, той е програмиран за игра с природата, а природата, както е известно, никога не лъже.

Вземи си маслото, К-8 — обърна се той към робота, — ти заслужи наградата с юнашката си игра.

К-8 примигна няколко пъти с мигачите си, навярно от недоумение, но взе маслото.

— Подправените зарове при роботите — това е широка тема — каза Карин с лекторски тон. — Ние трябва да програмираме роботите не какво да мислят, а как да мислят.

— Но аз мога само с пет перфорации в перфолентата му да накарам К-8 да премерва стените на зарчетата с точност една милионна от грама — обади се смело Нина.

— Когато знаеш, че се касае за зарчета — замислено каза Карин. — За мен зарът е само пример. В практиката това може да бъде която и да е непредвидена ситуация и, разбира се, аварийната на първо място.

Кейно се усмихна, тежките аварии сега бяха едно на един милиард, а навярно и още по-малко. Да, но там където се случеше, сигурността на нещастieto беше сто процента. Той чу как Нина язвително каза на Карин: „Ти не си бил толкова прост“. Привилегията за откровеност е дадена от памтивека на красивите жени.

— Напротив — отвърна Карин, — аз се интересувам само от простите неща. И се гордея с това. Никой не ще ме застави да зауча макар и една-единствена формула, която мога да намеря в справочника или пък тук — каза той и почука темето на К-8. — Девственият мозък е най-дефицитният артикул на нашето време, защо трябва да се погубва.

Той разпери ръцете си, за да подчертае смисъла на казаното и Кейно видя колко дълги бяха те. „Хубаво прави Нина, че се плаши от тях“ — си каза той, без да схване, че Нина май не мислеше вече така.

Точно в този момент силен неочакван тласък наруши спокойствието на станцията, осветлението примигна, но не изгасна напълно. Много по-бързо от всяка човешка реакция роботите изчезнаха от залата, те се запремятаха по своите „космически рейки“ с невероятна сръчност, като моряци на някогашните платноходни кораби. Централното командно табло засвятка трескаво, всички лампи бяха червени. Нина пребледня, но не изписка, малкият инженер напрегнато се наведе напред, а Карин обхвана главата си с две ръце.

Кейно беше най-спокоен от всички.

— Обикновена авария, навярно метеорит в най-външната секция. Ще се оправи за няколко минути — каза той с подчертано спокойствие, показвайки на тези младоци, че и старата гвардия разбира от нещо.

Кейно поиска чрез таблото доклад от К-12, който отговаряше за общите въпроси на станцията, но не получи никакъв отговор и това го стресна много повече от сътресението преди малко. Нечувано, идеалният организъм излизаше от строя!

— Първи блок изключен.

— Втори блок изключен.

— Тринадесети блок изключен — заваляха отведнъж докладите на отделните диспечери.

— Викайте Земята! — извика чернокосата. — Викайте Земята! — повтаряше нервно тя. — Земята, Земята.

Малкият инженер се хвърли към аварийната линия за връзка, която като пожарникарска помпа, цялата боядисана в оранжево, се криеше зад предпазното си стъкло.

Той счупи с юмрук стъклото, разкървави ръката си, но изтръгна оригиналния печат и бързо започна да призовава Земята.

Земята мълчеше, аварийната връзка изглежда сама беше жертва на аварията.

После малкият инженер се обърна към Кейно и двамата започнаха бързо да говорят на специален електронен език, който Нина и чернокосата доста трудно следяха, толкова дълги и трудни бяха названията на различните детайли и елементи, за които ставаше дума. Инженер Карин изобщо не даваше ухо на разговора им, изглежда и сам беше уверен, че нищо няма да разбере. Той беше извадил лист хартия и шареше с малка писалка пунктури между отделните малки колелца, защото върху хартията нямаше друго освен малки колелца, небрежно номерирани.

— Стига приказки, трябва да направим нещо! — извика Нина. — „Тринадесети изключен“, нали чухте! Значи сега дишаме кислород от неприкосновените запаси и няма кой да регенерира литиевия хидроокис.

И тя задърпа малкия инженер след себе си по стълбата към междинния отсек. Той я последва, като викаше:

— Нищо не е загубено, ще проверя схемите, зная ги всичките точка по точка, насън да ме бутнат, ги зная.

— Роботите ги знаят по-добре от него — замислено каза Карин, сякаш говореше на себе си.

— Не искам да ви плаша, но работата е много сериозна — каза Кейно. — Струва ми се, че всички запасни възможности за реагиране на системите са изчерпани. Обикновено от аварийната ситуация се излиза за няколко минути. А сега...

— Сериозна, точно така — загадъчно го изгледа Карин, — сериозна, защото е проста. Вие анализирахте подробностите, аз — едрите контури. Хайде да видим сега на кого ще се усмихне щастието, аз обичам риска. А не забравяйте, че рискът засега е забранена зона за работа.

— Самоубийство в полза на колектива? — усмихна се мрачно Кейно.

— Рано е още — каза Карин. — Първо там.

— Къде там?

— Между Четиринадесети и Петнадесети сектори, струва ми се, забелязахте, че ударът дойде отляво. Аз смятам, че там системите най-напред излязоха от строя.

На площадката пред външния пръстен бяха застанали безпомощните роботи, притихнали като книжно съкровище в необитавана зала.

— Слушайте, Карин — каза Кейно, — долу между секторите е вакуум десет милибара, не мога да ви разреша да слезете, нямате нужната специалност.

Карин отговори, че дори и не мисли да слиза, К-12 бил много по-пригоден за целта. Карин се беше разгорещил, за пръв път колегите му го видяха възбуден, изостреният му нос потръпваше като на расово куче, което търси следата на дивеча. Той знаеше, че трябва да бърза, всички усещаха тежест при дишането, а това беше по-сериозно предупреждение от всички мигащи червени лампи на света.

— Влизай в люка — каза Карин на К-12, — ти си най-интелигентният от всички твои колеги. Влизай в люка и слушай какво ти нареждам по дистанционния датчик!

Металната врата се затвори, чу се свистенето при изравняването на наляганията и после настана тишина на голямо очакване. Отново прозвуча гласът на Карин, напрегнат, но сигурен.

— Така, минавай нататък, чуваш ли ме, още надолу към основата!... Не може ли, дебел ти е кракът. Добре, стой където си. Какво има пред теб.

— Тесен процеп. Доста тесен процеп, който изолира корпусите.

— Кабел някакъв няма ли? — попита Карин.

Кейно поиска да се обади, но малкият инженер го изпревари:

— Там е кабелът на устройството за газово-йонен анализ.

— Има — обади се К-12.

— Издърпай го!

— Не — каза К-12, — ще повредя апарата за газов анализ.

— Дърпай ти казвам, дърпай, нещастна електронна бъчва — избухна Карин, — или ще те напълня със саламура.

— За бога, Карин, оставаме без контролни уреди — извика малкият инженер. — Полудял ли си.

Но Карин не искаше да го послуша и грубо го отблъсна с ръка да стои настрана.

— Когато си с премазани ребра, лекарите режат, а не те питат дали ти трябват ребрата — каза самоуверено той.

— Изтеглих го — съобщи К-12 с някакво подобие на уплаха.

— Видя ли пробоя?

— Има пробой.

— Огледай стопеното място — нареди Карин.

— Да махна ли запоения предмет?

— Какъв запоен предмет? — попита напрегнато Карин.

— Металната кутия с инструментите на К-8 — отчетливо съобщи К-12.

— Сигурен ли си? — извика Карин и подсвирна. — Ето го зарчето.

— Надписана е — каза К-12, — у нас всичко е надписано.

Карин облекчено разкопча ризата си и погледна другарите си. Той знаеше, че отгук нататък те знаеха много по-добре от него как да оправят работите. Все пак той попита К-12.

— А сега?

— Зная. Съгласно инструкцията.

— Карин, за каква инструкция бърбори К-12? — попита Нина.

— Откъде да зная — каза Карин, — това си е вече негова работа.

Кейно не каза нищо, макар че той единствен от тук присъстващите беше оценил истинската големина на опасността. „Сигурно е от машинното масло. К-8 беше прибрал наведнъж две шишета, навярно автоматът в преливника му не е успял да се справи и затова не е усетил как изпуска кутията. Никоя програма не предвижда, че робот от серия К може да изпусне личните инструменти вследствие на авария с машинно масло след спечелен облог“ — помисли си той и мълчаливо стисна ръката на Карин. Карин даже не разбра какво рядко благоволение беше това, защото очакваше Нина да го целуне, като види, че чернокосата беше я изпреварила. Жените са такива — учат се една от друга.

Роботите отстраниха останалите повреди за по-малко от половин час. На холовизора се появи усмихнатото спокойно лице на Глеб.

— Кейно, как е младежта? — попита той. — Правят ли младите големи пакости?

— Ами! — каза Кейно. — Пакости! Голяма работа вършим ние тук — и той посочи с очи към инженер Карин — обогатяваме теорията на роботостроенето. Авария ли? Дребна работа.

— Природата беше изпуснала малко олово в едното зарче — каза Карин. — Без да иска.

— Глеб, на мен ще ми трябват постоянни живи помощници — каза смело Кейно и погледна твърдо Глеб в очите. — Сам не смогвам навсякъде.

— Ще видим — каза Глеб и се усмихна.

Публикувано в алманах „Спектър’74“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.